

NGO-forum URU notat om Afrika Kommissionen April 2009

Afrika Kommissionen sætter fornyet fokus på Afrikas udvikling, og særligt på økonomisk vækst og ungdomsbeskæftigelse. Erfaringen med 30 års privat- og erhvervssektorbistand er imidlertid at programmerne ikke i særlig høj grad har skabt resultater. De erfaringer skal i højere grad inddrages. Fasthold fokus på erhvervslivets rammebetingelser, kig med kritiske øjne på de internationale handelsaftaler og landbrugsstøtteordninger og sørg for at donorerne yder den bistand der skal til for at nå 2015 målene. Afrika Kommissionen er ikke og bør ikke med dets nuværende fokus være ”den største bistandspolitiske satsning”.

I det følgende fremlægges nogle af de synspunkter og anbefalinger der er fremkommet i forbindelse med et ungdomspanel med afrikanske unge, indlæg i pressen og offentlige debatarrangementer hvor Afrika Kommissionens hidtidige arbejde samt overensstemmelse med øvrige danske udviklingsprioriteter og politikker er blevet diskuteret.

Baggrund

Statsminister Anders Fogh Rasmussen lancerede Afrika Kommissionen for omkring et år siden med det formål at udvikle nye og kreative strategier for udviklingssamarbejdet med Afrika gennem økonomisk vækst og øget ungdomsbeskæftigelse. De 16 udpegede kommissærer mødes i maj i København til et sidste møde, og her vil de endelige konklusioner og anbefalinger blive offentliggjort. Afrika Kommissionen konklusioner og anbefalinger vil dog være indenfor rammen af de seks prioritetsområder, som formanden opsummerede efter kommissionens sidste i Addis Ababa sidste år.¹

Erfaringer med privat- og erhvervssektorbistand

En af Afrika Kommissionens overordnede anbefalinger er, at satse på ”privatsektordrevet udvikling” fremfor ”donordrevet udvikling”. Men erfaringerne fra danske privat- og erhvervssektorprogrammer i udviklingslande er langt fra positive. Konklusionen fra evalueringen af Danidas privatsektorprogram i Ghana var, at der stort set ikke blev overført viden eller kompetencer til lokale virksomheder og at betydningen for samfundet som helhed var stort set ikke-eksisterende.² Fra evalueringen af privatsektorprogrammet i Mozambique lød det at programmet slet ikke var relevant i en mozambikansk sammenhæng, idet privatsektorens barrierer ikke blev adresseret. Endvidere sagde evalueringen at det var uklart hvorledes programmet skulle kunne reducere fattigdom gennem økonomisk vækst, idet det formål slet ikke var indtænkt i programmets design og aktiviteter.³ Med andre ord har dansk privatsektorbistand skabt økonomisk vækst for de direkte involverede virksomheder, men ingen generel samfundsmæssig vækst. Dermed tilsidesættes fattigdoms-orienteringen. Bistanden til privatsektoren anvendes bedst til at skabe bedre rammebetingelser for den private sektor i udviklingslandene. Til dette hører at opbygge bedre regulering og solide institutioner, samt god regeringsførelse. Vigtigheden af god regeringsførelse og folkelig indflydelse var i høj grad budskabet fra de omkring 80 unge afrikanere som deltog i NGO-forums ungdomspanel sidste år. Pointen er, at det rette miks mellem stat, marked og civilsamfund skal findes.

¹ De seks prioritetsområder er: I) Access to investment finance for SME's; II) The value chain approach to private sector development; III) Promote post-primary education and research; IV) Promotion of initiatives which supports young entrepreneurs; V) Provide access to sustainable energy; VI) Create benchmarks for African competitiveness.

² Se bl.a. forsker Peter Kragelunds udtalelser til Fagbladet 3F (lagt på www.3f.dk 17. maj 2005).

³ http://www.um.dk/NR/rdonlyres/BF4407E7-957A-420C-9BE1-27CA5474846B/0/200805WP09_PSD.pdf

Fokus på landbrug og kvinder

Afrikas fattigdom er koncentreret på landet og blandt kvinder. Kvinders ringe adgang til og kontrol over landbrugsjord står i skarp kontrast til det faktum at de står for langt størstedelen af fødevarerproduktionen til husholdninger. Samtidig er landbrugssektoren afgørende for såvel øget industrialisering som fattigdomsbekæmpelse. Afrika Kommissionens initiativer bør eksplicit og direkte rette sig mod landbrugssektoren i Afrika og det igennem en "bottom up" snarere end en "trickle down" tilgang. Dels fordi erfaring viser at investering i landbrug skaber mere vækst til samfundet generelt, dels fordi fattigdomsorienteringen ellers risikerer at blive tilsidesat. Der skal investeres massivt i infrastruktur, øget markedsadgang, jordreformer, kvinders rettigheder, uddannelse indenfor landbrug, innovation og adgang til ny teknologi samt forarbejdningsindustrien. Igen med det rette miks af stat, marked og civilsamfund.

Fokus på unge og indflydelse

Afrikas børn og unge udgør en kæmpe ressource og et stort potentiale for positive forandringer og vækst. Deres manglende beskæftigelse på landet og i byerne er et reelt problem, både for de unge selv og for samfundsudviklingen som helhed. Derfor er Afrika Kommissionens kobling mellem post-primary uddannelse og privatsektoren rigtigt, men unges grundlæggende forudsætninger kommer igennem grundskoleuddannelsen, og 2015 målet om adgang til grundskole for alle må ikke glemmes. Endvidere er det vigtigt at ungdomsarbejdsløshed ikke ses i isolation, og kun søges løst gennem snævert fokus på den private sektor. Unge i Afrika mangler redskaber og rum til at skabe forandringer for dem selv og for de samfund de bor i. Der skal investeres i faglig og håndværksmæssige træning og lærepladser, og den private sektor skal inddrages. Offentlige investeringer og samarbejde med den private sektor skal støtte op om menneskerettigheder og udviklingen i civilsamfundet, særligt gennem støtte til ungdomsorganisationer. Endelig skal de unge inddrages direkte i planlægnings- og beslutningsprocesser.

NGO-forum anbefaler:

- at man går velovervejede frem mht. Afrika Kommissionens initiativer og videre arbejde, og at erfaringerne fra mange års erhvervs- og privatsektorbistand inddrages. Sats ikke stort på støtteformer som tidligere erfaringer viser ikke skaber de ønskede resultater;
- at der fokuseres på at forbedre rammebetingelserne for erhvervslivet frem for direkte støtte til erhvervslivet selv;
- at fattigdomsorienteringen bibeholdes og at den indtænkes specifikt i alle seks initiativområder – særligt med fokus på landbrug, kvinder og unge;
- at Danmark ikke flytter ressourcer væk fra de sociale sektorer som er helt nødvendige for at opnå 2015-målene – det gælder i høj grad målet om grundskole til alle;
- at Danmarks politik f.eks. internationale handelsaftaler, landbrugsstøtteordninger og handelshindringer for udviklingslandenes varer revurderes for at sikre størst mulig økonomisk vækst, bæredygtig udvikling og retfærdig fordeling af ressourcer.